

T1078

31579

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

Mevrouw A. Jongerius
Postbus 8456
1005 AL AMSTERDAM

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Anna van Hannoverstraat 4
T 070 333 44 44
F 070 333 40 33
www.szw.nl

Contactpersoon
dhr. drs. A.J. Bette
T 070 333 57 18
ABette@minszw.nl

16 NOV. 2009

Datum

Betreft Vrij verkeer van diensten versus bescherming van werknemers

Onze referentie
IZ/EA/2009/26109

Uw referentie
088/049/88.221.070

Geachte mevrouw Jongerius,

Kopie aan
Minister van Economische
Zaken, Staatssecretaris voor
Europese Zaken, leden Vaste
Commissie Sociale Zaken en
Werkgelegenheid, leden vaste
Commissie Europese Zaken
van de Tweede Kamer der
Staten-Generaal

Op 27 oktober jl. heeft u mij een brief geschreven waarin u ingaat op een aantal punten die verband houden met de bescherming van werknemers enerzijds en het vrij verkeer van diensten anderzijds. Hierbij ontvangt u mijn reactie.

In de eerste plaats wijst u op de verhouding tussen economische en sociale doelen van de Europese Unie in het licht van de uitspraken van het Europese Hof van Justitie. De SER leidt uit de uitspraken af dat collectieve acties en onderhandelingen op evenwichtige wijze moeten worden getoetst aan de principes van legitimiteit, doelmatigheid en proportionaliteit zonder dat op voorhand een voorrang is gegeven aan de vier fundamentele vrijheden (vrij verkeer van goederen, personen, diensten, kapitaal) of de collectieve rechten. Het kabinet deelt deze mening van de SER over uitspraken van het Hof en heeft dit ook beoogd te bevestigen in haar reactie op het advies.

Vervolgens gaat u in uw brief in op het feit dat lang niet alle algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomsten (cao's) voor de gehele looptijd algemeen verbindend (avv) worden verklaard. Het kabinetsbeleid is erop gericht dat oneerlijke concurrentie door buitenlandse dienstverleners wordt voorkomen. Ten eerste door de wettelijke minimumnormen zoals deze bijvoorbeeld zijn vastgelegd in de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag en de Arbeidstijdenwet. Ten tweede door het algemeen verbindend verklaren van cao-bepalingen waarvan de 'harde kern' ook geldt voor buitenlandse dienstverleners. Bij brief aan de Tweede Kamer (TK, vergaderjaar 2008-2009, 29 544, nr 177) ben ik vorig jaar uitgebreid ingegaan op de vraag hoe de zogenaamde avv-loze

periode verkort kan worden. De conclusie blijft dat cao-partijen zelf voldoende mogelijkheden hebben om een avv-loze periode te voorkomen of te beperken en dat er onvoldoende aanleiding is om de situatie rondom de avv-loze periode te wijzigen. In november 2008 heb ik aan de Stichting van de Arbeid voorgelegd of een eventueel te vragen SER-advies over de nawerking van avv een ander resultaat zou kunnen opleveren dan het verdeelde advies uit 1992. De werkgroep Toetsingskader AVV (WTA) van de Stichting van de Arbeid ziet tot nu toe geen aanleiding voor een nieuwe SER-adviesaanvraag en in het verlengde daarvan geen aanleiding voor een eventuele wijziging van de wetgeving op dit punt.

Datum

Onze referentie
IZ/EA/2009/26109

In uw brief gaat u ook in op de sinds enige jaren lopende gedachtewisseling met de Europese Commissie, met betrekking tot de vraag of de eis van een tewerkstellingsvergunning mag worden gesteld ten aanzien van vreemdelingen die door tussenkomst van een elders in de EU gevestigde onderneming ter beschikking worden gesteld aan een onderneming in Nederland. Te dien aanzien is vanuit mijn departement consequent het standpunt ingenomen dat deze in de Wet arbeid vreemdelingen gestelde eis in overeenstemming is met het EG-Verdrag, en de daarop gebaseerde jurisprudentie van het Hof van Justitie (EG). Een gelijk standpunt zal worden ingebracht in de nu bij het Hof lopende prejudiciële zaken C-307/09 t/m C-309/09 (Vicoplus e.a.), waar deze vraag eveneens aan de orde komt. Ik neem aan dat u dit standpunt onderschrijft.

Het is nu nog te vroeg om vooruit te lopen op de uitkomst van deze prejudiciële zaken. Wel span ik mij in om steun te vergaren bij andere lidstaten voor het Nederlandse standpunt in deze.

Hoogachtend,
De Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

J.P.H. Donner

501000

Hoofdkantoor

Bezoekadres
Naritaweg 10
1043 BX Amsterdam

Postadres
Postbus 8468
1005 AL Amsterdam

T 0900 330 0300
F 020 68 44 541
I www.fnv.nl

Bank
63 60 33 178

*J. v. p. met spoed
antwoord - 21/10/09*

Postadres Postbus 8466, 1005 AL Amsterdam

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Mr. J.P.H. Donner
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Postbus 90801
2509 LV Den Haag

Directie	Directie	Directie	Directie
F2 IAV	Ant Jan	g/k	
30 Okt. 2009			
24953			
Betreft:	Uwkenmerk		

*min
cc DGW
F2
AV*

Datum
27 oktober 2009
Ons kenmerk
088/049/88.221.070
Onderwerp
Vrij verkeer van diensten versus de
bescherming van werknemers

Telefoonnr.
020 58 16 371
E-mail
Marjolijn.Bulk@vc.fnv.nl

Geachte heer Donner,

De FNV heeft U eerder reeds te kennen gegeven zeer verontrust te zijn over de (mogelijke) gevolgen van de uitspraken van het Europees Hof van Justitie in de zaken Laval, Viking, Ruffert en Cle vs. Luxemburg. Het Hof van Justitie oordeelde meermaals dat de instrumenten die gebruikt worden om een betere bescherming van (gedetacheerde) werknemers af te dwingen (collectieve actie, blokkades, openbare aanbestedingsregels) een niet toegestane belemmering vormden voor de vrijheid van dienstverlening.

De FNV is met het Europees Verbond van Vakbewegingen (EVV) van mening dat de interpretatie van de Detacheringsrichtlijn door het Hof van Justitie in deze uitspraken werknemersrechten als het stakingsrecht en het recht op collectieve actie in wezen ondergeschikt maakt aan de "fundamentele vrijheden", meer specifiek aan het vrij verkeer van diensten. Dit is een zeer ongewenste ontwikkeling.

Ook de SER spreekt zich in het advies "Europa 2020: de nieuwe Lissabonstrategie" unaniem uit dat sociale doelstellingen zeker zo belangrijk zijn als economische doelstellingen en dat de sociale grondrechten zeker niet van ondergeschikt belang zijn ten opzichte van de economische vrijheden.

Anders dan de kabinetsreactie doet lijken, neemt de SER in dit advies duidelijk stelling tegen een interpretatie van de Hofuitspraken waarbij collectieve werknemersrechten ondergeschikt worden gemaakt aan de bepalingen inzake het vrij verkeer. Daarom stelt de SER expliciet dat beperkingen van grondrechten enkel getoetst moeten worden aan de principes van legitimiteit, doelmatigheid en proportionaliteit; "Op voorhand komt geen voorrang toe aan hetzij die collectieve werknemersrechten hetzij de vier fundamentele EU-vrijheden. Bij die toetsing spelen de vier fundamentele vrijheden een rol, evenwel zonder dat op voorhand een voorrang is gegeven aan hetzij die collectieve werknemersrechten hetzij die vier EU-vrijheden".

Datum
27 oktober 2009
Ons kenmerk
088/049/88.221.070
Pagina('s)
2 van 3

Dit is een wezenlijk andere interpretatie van de verhouding tussen de (sociale) grondrechten en de beginselen inzake het vrij verkeer, dan het Hof van Justitie in de bewuste uitspraken toegepast heeft. Ik vraag U daarom duidelijk te maken dat U de visie van de SER op dit punt onderschrijft.

In de kabinetsreactie op het SER advies wordt bovendien herhaald dat er vooralsnog geen aanleiding is om aan te nemen dat de bewuste uitspraken consequenties hebben voor de wijze waarop de bescherming van werknemers in Nederland is georganiseerd. Dit komt mede, aldus het kabinet, omdat de Wet Arbeidsvoorwaarden Grensoverschrijdende Arbeid (WAGA) de in Nederland ge'avvde cao's ook van toepassing verklaart op uitzendkrachten en gedetacheerde werknemers. De SER nuanceert deze opvatting door duidelijk te maken dat zo'n dertig procent van de bedrijfstak-cao's niet ge'avvd wordt.

Daarenboven worden cao's vaak niet voor de gehele looptijd algemeen verbindend verklaard. Een buitenlandse dienstverlener hoeft op momenten dat geen avv (meer) geldt, niet meer dan het wettelijke minimum toe te passen, waardoor er wel degelijk oneerlijke concurrentie op (cao)arbeidsvoorwaarden plaatsvindt. Het kabinet heeft nagelaten op dit punt te reageren waardoor het beeld ontstaat als dat het kabinet oneerlijke concurrentie op cao-voorwaarden door buitenlandse dienstverrichters goedkeurt. Ik vraag U daarom dit beeld te corrigeren.

Overigens is het U zonder meer bekend dat de Raad van State recentelijk in een aantal zaken een prejudiciële beslissing heeft moeten vragen bij het Hof van Justitie. De Raad van State heeft het Hof van Justitie (o.a.) om uitleg verzocht over de toepassing van de Detacheringsrichtlijn en de tewerkstellingsvergunning, zoals die gold tot 1 mei 2007 (en nog geldt voor Roemenië en Bulgarije tot 2012). Vraag is of de Nederlandse tewerkstellingsvergunning voor "onzuivere" dienstverlening een gerechtvaardigde beperking vormt van het vrij verkeer van diensten.

De beantwoording van deze vragen door het Hof van Justitie heeft grote gevolgen. Zoals of de boetes van de Arbeidsinspectie tussen 2004 en 2007 terecht zijn opgelegd aan bedrijven uit de MOE landen die diensten op de Nederlandse markt aanboden die enkel bestonden uit het ter beschikking stellen van werknemers. Meer principeel gaat het om de verhouding tussen de bescherming van werknemers en de ruimte die Lidstaten hebben om maatregelen te treffen ter regulering van hun nationale arbeidsmarkt met daartegenover het vrij verkeer van diensten. Kort door de bocht vraagt de Raad van State of het vrij verkeer van diensten inderdaad voorop moet worden gesteld.

Deze prejudiciële vragen van de Raad van State kunnen niet onverwacht geweest zijn. Het is al gerulme tijd bekend dat de Europese Commissie zware twijfels heeft of het Nederlandse vereiste van een tewerkstellingsvergunning voor onzuivere dienstverrichting (dienstverrichting die enkel bestaat uit het ter beschikking stellen van werknemers) in overeenstemming is met het vrij verkeer van diensten (49 EG). Zoals U bekend heeft de Europese Commissie op 3 maart van dit jaar Nederland om nadere informatie over detacheringen gevraagd (reactie termijn uitgesteld tot 15 augustus 2009). De Commissie moet nu oordelen of zij genoeg neemt met de uitleg van de Nederlandse overheid, of dat zij verdere stappen onderneemt tegen Nederland.

Datum
27 oktober 2009
Oms kenmerk
088/049/88.221.070
Pagina('s)
3 van 3

FNV

Ik heb geen inzicht in Uw redenen deze feiten niet aan de Kamer mee te delen, maar het mag zonder meer duidelijk zijn dat een eventuele procedure tegen Nederland door de Europese Commissie en de beantwoording van de prejudiciële vragen van de Raad van State in ieder geval wél gevolgen voor Nederland zullen hebben.

Ik vraag U om terug te komen op uw eerdere uitlatingen en meer aandacht te besteden aan de gevolgen van deze uitspraken van het Hof van Justitie voor de Nederlandse arbeidsmarktpraktijk. Hiertoe behoren in ieder geval maatregelen ter voorkoming van oneerlijke cao-arbeidsvoorwaarden concurrentie door buitenlandse dienstverrichters.

Tevens verzoek ik U om U ook op Europees niveau hard te maken voor een interpretatie van de Detacheringsrichtlijn die recht doet aan het feit dat de sociale grondrechten zeker niet van ondergeschikt belang zijn ten opzichte van de economische vrijheden. In dit verband wijs ik U er tevens op dat de interpretatie van het recht op collectieve actie door het Hof van Justitie wezenlijk verschilt met de bescherming van het recht op collectieve onderhandeling en collectieve actie, zoals neergelegd in artikel 6, lid 2 en 4 van het (herziene) ESH. Bijgevoegd treft U het uitgebreide FNV-EVV commentaar dienaangaande.

Hoogachtend,

Agnes Jonkerius
Voorzitter FNV

cc: Minister van Economische Zaken, M.J.A. van der Hoeven, staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, drs F.C.G.M. Timmermans, alsmede leden Vaste Commissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid, leden Vaste Commissie Europese Zaken van de Tweede Kamer der Staten Generaal.